

Åländska villkor för certifiering av ekologisk växtodling

Dnr: ÅLR 2023/1313

Datum: 20.2.2023

PB 1060, AX-22111 Mariehamn

registrator@regeringen.ax

+358 18 25 000

www.regeringen.ax

Innehållsförteckning

1 Allmänna krav för ekologisk växtproduktion.....	3
2 Växtföljd och markens bördighet.....	4
2.1 Minimikraven för växtföljd vid odling av åkergrödor.....	4
2.2 Att upprätthålla och förbättra markens bördighet vid odling av vall.....	6
2.3 Att upprätthålla och förbättra markens bördighet vid odling av fleråriga växter	6
3 Gödsling	7
3.1 Kompletteringsgödsling.....	7
3.2 Bearbetning och användning av stallgödsel.....	8
3.3 Förteckning över gödselmaterial som är tillåtna inom ekologisk produktion	9
3.4 Märkning av gödselmaterial som är tillåtna vid ekologisk produktion	9
4 Växtskydd.....	10
4.1 Allmänkemikalier som är tillåtna inom växtproduktion	11
4.2 Rengörings- och desinfektionsämnen som används inom växtproduktion	11
5 Växtförökningsmaterial, utsäde	12
5.1 Använd i första hand ekologiskt producerat utsäde	12
5.2 Allmän (generell) dispens.....	12
5.3 Individuell dispens.....	13
5.4 Godkända blandningar.....	15
5.5 Plantor och produktion och användning av vegetativt förökningsmaterial	15
5.6.1 Märkning av ekoplantor som drivits upp från konventionella frön	16
5.6.2 Vegetativt förökningsmaterial.....	16
5.6.3 Moderplantor.....	16
5.6.4 Omstart av omställning för anläggning av en flerårig odling	16
5.6.5 Kompletteringsplantor	17
6 Omställning.....	18
6.1 Övergång till ekologisk växtproduktion	18
6.1.1 Anmälan av en gård till ekologikontrollen.....	18
6.1.2 Att ta med nya skiften i ekologikontrollen	18
6.2 Förkortning eller förlängning av omställningen.....	19
6.2.1 Förkortning av omställningen för "stödkontrollerad areal"	19
6.2.2 Förkortning av omställningen för "annan ekologisk areal"	20
6.3 Omställningens längd.....	20

6.3.1 Omställningens längd för ekologiska produkter	20
6.3.2 Produkter under omställning.....	20
6.4 Att tillämpa kraven på omställning på produktionen av förökningsmaterial.....	22
7 Parallellodling.....	26
8 Ekologisk växthusproduktion, svampproduktion och drivning av sallatscikoria.....	28
8.1 Markrelaterad växtodling i växthus	28
8.2 Markvård och växtmångfald.....	30
8.3 Växtskydd.....	31
8.4 Användning av artificiell belysning inom ekologisk växthusproduktion	31
8.5 Produktionsregler för svampproduktion.....	31
8.6 Drivning av sallatscikoria	32
9 Ordlista som rör kraven för ekologisk växtproduktion.....	33
BILAGA 1. Godkända gödselmedel, jordförbättringsmedel och näringsämnen	37
BILAGA 2. Verksamma ämnen som ingår i växtskyddsmedel som är godkända för användning i ekologisk produktion	46

Denna anvisning om ekologisk växtproduktion grundar sig på de produktionsregler som antagits genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2018/848 (ekoförordningen) och kommissionens genomförandeförordningar.

Bestämmelserna i ekoförordningen och genomförandeförordningarna utgör som sådana minimikrav för ekologisk växtproduktion. I denna anvisning ger Ålands Landskapsregering sin syn på hur bestämmelserna bör tillämpas på växtproduktion. Minimikraven ska följas på alla åkerskiften och andra jordbruksområden som hör till ekokontrollen, oavsett om gården har en förbindelse om ersättning för ekologisk produktion eller inte (ekoförbindelse).

I denna anvisning tas ej kraven för uppsamling av ekologiska naturprodukter upp.

1 Allmänna krav för ekologisk växtproduktion

Ekologisk växtproduktion utgår från bland annat följande mål och principer:

- **Bevara markens bördighet på lång sikt:** Det innebär bland annat att bevara och förbättra livet i marken och markens naturliga bördighet, förmåga att binda vatten och mångfald genom att förhindra och bekämpa förlust av organiskt material i marken, sammanpackning och erosion samt att tillföra växterna näringsämnen huvudsakligen via markens ekosystem.
- **Ansvarsfull användning av energi och naturresurser:** Det innebär bland annat att i första hand avfall och biprodukter av vegetabiliskt och animaliskt ursprung som härstammar från ekologisk produktion återvinns i form av produktionsinsatser i växtproduktionen. Användningen av icke-förnybara naturresurser och externa produktionsinsatser bör begränsas till ett minimum och inriktas på naturmaterial eller naturligt härledda material och svårösliga mineralgödselmedel.
- **Upprätthålla växthälsan genom förebyggande åtgärder,** särskilt genom val av lämpliga arter, sorter eller heterogena material som är motståndskraftiga mot skadegörare och sjukdomar, genom en lämplig växtföljd, genom mekaniska och fysikaliska metoder samt genom att skydda skadegörarnas naturliga fiender.

Ekologiskt odlade växter ska produceras i levande jord i anslutning till den undre delen av jordmånen och berggrunden. Jorden kan blandas eller gödglas med material och produkter som är tillåtna inom ekologisk produktion, till exempel kalk, gödselmedel och växtsubstratkomponenter som lämpar sig för ekologisk produktion. I levande jord ska växternas rötter kunna växa till det naturliga djupet för den berörda växtartens rotsystem.

Det är tillåtet att odla växter för produktion av prydnadsväxter och örter som säljs i kruka till slutkonsumenten. Det är också tillåtet att odla fröplantor eller utplanteringsplantor i behållare för vidare omplantering.

Odling i näringslösning (hydrokultur) är förbjuden.

I kapitel 8 ingår en särskild anvisning om produktionsmetoder som gäller odling i avgränsade bäddar, särskilt i växthus och svampodlingar samt vid drivning av cikoriasallatshuvuden.

Alla växtproduktionsmetoder som används ska förebygga eller minimera förorening av miljön.

2 Växtföljd och markens bördighet

Syftet med en lämplig växtföljd är att skapa balans mellan de skeden i växtföljden som förbättrar markens bördighet och de skeden som tär på den. Detta sker genom att regelbundet odla baljväxter och andra växter som upprätthåller markens bördighet. Till upprätthållandet och förbättrandet av markens bördighet och biologiska aktivitet hör också att sprida stallgödsel och organiskt material som växtnäring. Växtföljd och växelbruk är viktiga när det gäller att bemästra ogräs och förebygga skador orsakade av växtsjukdomar och växtskadegörare.

2.1 Minimikraven för växtföljd vid odling av åkergrödor

Följande grundläggande krav för växtföljden måste följas vid odling av åkergrödor:

- En ekologisk gård ska ha en flerårig växtföljd där andelen baljväxter som huvudgröda eller bottengröda utgör minst 20 procent (av vikt% av utsädet) och
- växtföljden ska som huvudgröda innehålla minst ett växtbestånd som upprätthåller markens bördighet och
- minst 50 procent av åren i den växtföljd som genomförs på odlingsskiftet ska utgöras av växter som i form av huvud-, mellan- eller fånggrödor upprätthåller markens bördighet.
- Dessutom ska följande krav för växelbruk i anslutning till växtskydd följas:
 - Spannmålsväxter kan odlas högst tre år i följd på vart och ett skifte.
 - Trindsäd, oljeväxter, potatis samt andra ettåriga specialgrödor i samma växtsläkte kan odlas högst två år i rad på vart och ett skifte.

Beräkning av efter varandra följande grödor i fråga om blandade växtbestånd:

Principen är att den växtart som är huvudkomponenten i det blandade växtbeståndet beaktas när årsföljden räknas ut. Huvudkomponenten är den växtart vars utsädesmängd mätt i vikt utgör hälften eller mera av den totala mängd utsäde som såtts till ett blandat växtbestånd. Om inte en enda komponents andel överstiger 50 procent beaktas det blandade växtbeståndet inte alls när årsföljden räknas ut.

Växtarter som självsår sig. Gränsen på högst två år efter varandra tillämpas inte på ettåriga arter (till exempel jordärtskocka) eller tvååriga arter (till exempel kummin) av specialväxter som självsår sig.

Med **baljväxter** avses växtarter som hör till familjen ärtväxter (se ordlistan). Baljväxter kan odlas till exempel genom odling av:

- rena växtbestånd av baljväxter;
- blandade växtbestånd av storfröiga baljväxtarter och till exempel stråsäd där andelen frön av baljväxter i blandningen utgör minst 50 procent
- vallblandningar där andelen frön av småfröiga baljväxtarter är minst 15 procent eller 3 kg/ha.

Som växtbestånd som upprätthåller markens bördighet (**bördighetsgrödor**) beaktas:

- ett- och fleråriga vallar som ingår i växtföljden
- bottengrödor som kan vara vallbaljväxter eller andra vallväxter eller mellan- eller fånggrödor
- odling av växter som producerar stora mängder skörderester (till exempel vitkål) i växtföljder med frilandsgroänsaker.

Exempel 1: klöver-timotejvall, 2. vårsäd, 3. Blandat växtbestånd med ärt-spannmål, 4. Vårsäd+bottengröda (timotej)

Baljväxtår: $1+0+1+0 = 2/4 = 50 \%$

Bördighetsgrödor: $1+0+0+1 = 2/4 = 50 \%$

- Växtföljden uppfyller minimikraven när det gäller såväl baljväxter som bördighetsgrödor.

Exempel 2a: 1. grüngödslingsväxtlighet (vickerdominerad), 2. vårsäd, 3. vårsäd, 4. rybs, 5. ärt-spannmål

Baljväxter: $1+0+0+0+1 = 2/5 = 40 \%$

Bördighetsgrödor: $1+0+0+0+0 = 1/5 = 20 \%$

- Växtföljden uppfyller minimikraven när det gäller baljväxter, men inte bördighetsgrödor. Växtföljden kan förbättras så att den uppfyller kraven, till exempel genom användning av bottengrödor i vårsäd.

Exempel 2b: 1. grüngödslingsväxtlighet (vickerdominerad), 2. vårsäd, 3. vårsäd+bottengröda (timotej), 4. rybs, 5. ärt-spannmål+bottengröda (klöver)

Baljväxter: $1+0+0+0+1 = 2/5 = 40 \%$

Bördighetsgrödor: $1+0+1+0+1 = 3/5 = 60 \%$

- Växtföljden har ändrats genom komplettering med bottengrödor. Nu uppfyller växtföljden minimikraven i fråga om såväl baljväxter som bördighetsgrödor.

Exempel 3: 1. klöver-timotejvall, 2. klöver-timotejvall, 3. höstsäd, 4. vårsäd+bottengröda (timotej), 5. blandat växtbestånd med trindsäd-spannmål, 6. rybs, 7. vårsäd + klöver-timotej som bottengröda

Baljväxter: $1+1+0+0+1+0+1 = 4/7 = 57 \%$

Bördighetsgrödor: $1+1+0+1+0+0+1 = 4/7 = 57 \%$

- Växtföljden uppfyller minimikraven i fråga om såväl baljväxter som bördighetsgrödor.

2.2 Att upprätthålla och förbättra markens bördighet vid odling av vall

Inom ekoodlingen ska man också för vallarnas del använda sådana markbearbetnings- och odlingsmetoder som bevarar eller förbättrar markens innehåll av organiskt material, ökar markens stabilitet och biologiska mångfald samt förhindrar markpackning och erosion.

Minimikraven för växtföljd med åkergrödor gäller sådana områden där vallväxtlighet förnyas genom markbearbetning eller där man utöver vallväxter också odlar ett- eller tvååriga växtarter. Vallarna bör alltid ha väl synligt innehåll av baljväxter. Stor förekomst av typiska ogräs t ex tistel, maskros, rölleka och mossor är tecken på att markens bördighet är försämrad och att vallarna behöver sås om.

Kravet på växtföljd gäller inte sådana vallarealer som fortlöpande är täckta med vall i enlighet med ekoplanen (till exempel skyddszoner och permanenta betesvallar, naturbete och äng). Målen för vallarealernas produktion och skötselåtgärderna enligt dem, såsom mängden utsäde för kompletteringssådd, användningen av skörden, växtskyddsåtgärderna (till exempel vallputsning) och tidpunkterna för när åtgärderna vidtas ska beskrivas i ekoplanen.

2.3 Att upprätthålla och förbättra markens bördighet vid odling av fleråriga växter

Inom ekoodlingen ska man i fråga om andra fleråriga växter än vallar använda sådana markbearbetnings- och odlingsmetoder som bevarar eller förbättrar markens innehåll av organiskt material, ökar markens stabilitet och biologiska mångfald samt förhindrar markpackning och erosion.

Vid odling av fleråriga växter, till exempel fruktväxter med vedartad stam (äppel), bärväxter med örtstam (jordgubbe) eller grönsaksväxter med örtstam (rabarber) måste man bibehålla och öka jordens bördighet och biologiska aktivitet genom att odla grüngödslingsväxter, baljväxter och andra växter som bidrar till mångfalden till exempel gräs mellan raderna.

Skötselåtgärderna för fleråriga växtbestånd ska beskrivas i ekoplanen.

Ej tillåtet: Att fortlöpande hålla markytan bar, dvs. utan gräställe, i en äppelodling.

Att bibehålla och öka markens bördighet vid växthusodling

Se separata anvisningar: Kapitel 8.

3 Gödsling

- Gödslingen på en ekologisk gård baserar sig främst på växtföljd och användning av organiska gödselmedel och jordförbättringsmedel via markens ekosystem.
- Kompletterande gödsling kan användas om en tillräckligt hög näringshalt inte kan uppnås med hjälp av växtföljd eller organiskt material från den egna eller från andra ekologiska enheter.
- De tillåtna kompletteringsgödselmedlen förtecknas i bilaga 1 till denna anvisning.
- Gödselns kvävemängd får inte överskrida 170 kg N/ha och år.

Näringsförsörjningen på en ekologisk gård utgörs i första hand av de näringsämnen som producerats på gården (växtföljd och tillförsel av organiskt material till jorden). Näringsämnena cirkulerar i första hand inom den ekologiska produktionen och den ekologiska produktionshelheten består av ekologisk växtproduktion och ekologisk animalieproduktion.

Villkoren för ekologisk produktion ställer inga krav på behandling av fast gödsel, flytgödsel och urin från ekologiska djur, men vid all lagring, behandling och kompostering samt användning av stallgödsel ska de andra bestämmelserna om behandling av gödsel tillämpas.

Nitratdirektivet ska alltid följas inom ekologisk växtproduktion. Det aktuella Åländska beslutet kan läsas på webbadressen https://www.regeringen.ax/alandsk-lagstiftning/alex/201641#pr_4_p

Likaså skall fosforförordningen följas inom ekologisk växtproduktion, förordningen antas under 2023.

3.1 Kompletteringsgödsling

Kompletterande gödselmedel är gödsel- eller jordförbättringsmedel som inte härrör från en ekologisk produktionsenhet, som exempelvis gödsel från djur i konventionell produktion.

Användning av kompletteringsgödsel tillåts på följande villkor:

- då en tillräcklig näringsmängd inte kan uppnås med hjälp av en flerårig växtföljd och organiska material från ekologiska produktionsenheter och
- användningsbehovet och dess motivering har förts in i ekoplanen,
- mängderna kompletteringsgödsel som använts har förts in i de skiftesvisa anteckningarna.

Det är helt förbjudet att använda mineralkvävegödsel.

Behovet att använda kompletterande gödselmedel kan påvisas till exempel genom balansberäkningar över gödslingsbehov eller näringsämnen. Användningen av spårämnen

kan motiveras med till exempel en markkarteringsanalys eller med symptom på näringsämnesbrister som konstateras hos växtligheten. I de skiftesvisa anteckningarna antecknas vilka kompletterande gödselmedel som använts, använd mängd och datum samt motivering till varför de använts.

Kompletterande gödselmedel som är tillåtna inom ekoproduktion finns förtecknade i bilaga II till [kommissionens genomförandeförordning 2021/1165](#) (Bilaga 1 i denna anvisning).

Det är förbjudet att använda avloppsslam från avloppsreningsverk och gödselafabrikat innehållande sådant slam.

Tolkning: Det är tillåtet att använda torrlatrinavfall eller slam från en fällningsbrunn från den egna ekogården som gödsel. Latrinavfallet eller fällningsslammet ska ändå hygieniseras på föreskrivet sätt exempelvis genom kompostering eller stabilisering med osläckt kalk.

Olika mikrobpreparat kan användas för att förbättra jordmånen och produkternas näringshalt. Växtbaserade preparat eller mikrobpreparat kan användas för att stimulera komposteringsprocessen. Produkterna får inte vara genetiskt modifierade.

Tolkning: Tekniska hjälpämnen som används vid behandling av flytgödsel. Exempel på tekniska hjälpämnen som, när de används i små mängder, inte gör flytgödseln olämplig för ekoproduktion: polymerer och biopolymerer som används för separering av stallgödsel, svavelsyra som används vid behandling av slam för att förhindra ammoniakemission, flytande lut som används för att höja rötslammets pH i syfte att döda salmonellabakterier.

Tolkning: Tekniska hjälpämnen som används i biogasprocesser och vid behandling av rötresten. Exempel på tekniska hjälpämnen som, när de används i små mängder, inte gör rötresten olämplig för ekoproduktion: ferrosulfat, glycerin och glycerol som används i biogasprocesser, organiska syror och mineralsyror som används för stripping.

3.2 Bearbetning och användning av stallgödsel

Tar en ekologisk växtodlingsgård emot ekologisk stallgödsel skall det uppgöras ett avtal kring detta, läs mer i villkoren för ekologisk djurproduktion, avsnitt 11.1.

Tar en ekologisk växtodlingsgård emot konventionell stallgödsel måste detta motiveras i ekoplanen, läs mer under punkt 3.1.

Konventionell urin eller flytgödsel ska luftas eller spädas ut. Som normal utspädning räcker det att leda skölj- och regnvattnet till slambehållaren.

Tolkning: Gödsel från pälsdjur ska komposteras. Även då det gäller fast gödsel från andra djur rekommenderas kompostering.

Användning av gödsel från djurproduktion av industriell karaktär är förbjuden. Enligt nuvarande tolkning av kommissionen finns inte industriell djurproduktion på Åland.

3.3 Förteckning över gödselbrikat som är tillåtna inom ekoproduktion

Livsmedelsverket i Finland ger råd om hur olika gödselbrikat lämpar sig för ekoproduktion. Aktörer inom gödselmedelssektorn som är verksamma på marknaden i Finland kan anhålla om att enskilda gödselbrikat som lämpar sig för ekoproduktion upptas i den rådgivande förteckning över ekologiska gödselmedel ("ekogödselmedelslista") som Livsmedelsverket upprätthåller.

Bedömningen av produkternas lämplighet och införandet i förteckningen är frivilligt och gratis för aktörerna. Användning av ett gödselbrikat som lämpar sig för ekoproduktion förutsätter inte att gödselmedlet upptas i förteckningen, men publiceringen av uppgifter minskar effektivt förekomsten av olika tolkningar mellan de aktörer som behöver uppgifterna, det vill säga odlarna, rådgivarna, myndigheterna, gödseltillverkarna och säljarna.

Förteckningen över tillåtna gödselbrikat inom ekoproduktion kan laddas ner från Livsmedelsverkets webbplats [Gödsling inom ekologisk växtproduktion](#).

3.4 Märkning av gödselbrikat som är tillåtna vid ekologisk produktion

Gödselbrikat som det enligt bestämmelserna om ekologisk produktion är tillåtet att använda får märkas på motsvarande sätt. Märkningen kan till exempel vara "tillåtet för användning i ekologisk produktion i enlighet med förordning (EU) 2018/848". Uttrycket "godkänt" får inte användas, eftersom en tillverkare av gödselmedel som är tillåtna inom ekoproduktion inte kan få ett certifikat i enlighet med EU:s ekoförordning eller använda EU-lövet på sina produkter.

4 Växtskydd

Förekomsten av ogräs, växtsjukdomar och skadedjur regleras inom ekologisk produktion med förebyggande åtgärder såsom bevarande av hela organismsamhällets balans på åkern och utnyttjande av växternas naturliga motståndskraft, odlingstekniska metoder och mekanisk bekämpning.

Viktiga metoder för att bemästra ogräs, växtsjukdomar och skadegörare är till exempel:

- en fungerande växtföljd
- förebyggande odlingsåtgärder såsom slåtter och markbearbetning vid rätta tidpunkter
- gynnande av naturliga fiender
- användning av motståndskraftiga sorter
- biologiska bekämpningsåtgärder
- mekaniska och termiska bekämpningsmetoder såsom ogräsharvning och bränning.

De förebyggande och intensifierade metoderna ska beskrivas i ekoplanen.

Gårdens förebyggande och regelbundna växtskyddsåtgärder som utförs årligen ska beskrivas i ekoplanen. Dessutom ska man beskriva de intensifierade åtgärder som vidtas om de årliga åtgärderna inte räcker till.

En intensifierad åtgärd kan till exempel vara en åtgärd som vidtas på gården om rotoogräs får övertaget i ett växtbestånd, eller användning av växtskyddsmedel.

Om växterna inte kan skyddas mot skadegörare på vederbörligt sätt med användning av de ovan nämnda åtgärderna, eller om odlingarna bevisligen är i fara, får man använda endast sådana verksamma ämnen i växtskyddsmedel som är tillåtna inom ekologisk produktion enligt bilaga 1 till [kommissionens genomförandeförordning 2021/1165](#) (bilaga 2 till denna anvisning), och endast i den omfattning som behövs och att produkten som används är registrerad i Finland enligt kraven i lagen om växtskyddsmedel. Här listas växtskyddsmedel som är godkända för användning

<https://www.regeringen.ax/naringsliv-foretagande/lantbruk/vaxthalsa-vaxtskyddsmedel>

Användningen av växtskyddsmedel och motiveringarna för det ska föras in i de skiftesvisa anteckningarna.

När det gäller produkter och ämnen som används i fällor och dispensrar, bortsett från feromondispensrar, ska fällorna och dispensrarna hindra att produkterna och ämnena sprids till miljön och att dessa produkter och ämnen och odlingsväxter kommer i kontakt med varandra. Alla fällor, också feromonfällorna, ska samlas in efter användningen och förstöras på ett säkert sätt.

Det är tillåtet att använda konventionella råttgifter och rodenticider, men endast i fällor och på så vis att bekämpningsmedlet inte kommer åt att blandas med ekoprodukterna.

4.1 Allmänkemikalier som är tillåtna inom växtproduktion

Med allmänkemikalier avses verksamma ämnen som använts för bekämpning av växtsjukdomar eller växtskadegörare, som vanligen inte används för växtskyddsändamål men som ändå är nyttiga inom växtskyddet antingen som sådana eller i produkter som består av ämnet i fråga och ett enkelt lösningsmedel (vatten).

Det verksamma ämnet i en allmänkemikalie anses inte orsaka särskilda bekymmer, det stör inte hormonverksamheten och det är inte vare sig neurotoxiskt eller immuntoxiskt. När ett verksamt ämne har godkänts som allmänkemikalie får det användas i alla EU-medlemsstater utan separat godkännande.

Det är tillåtet att använda allmänkemikalier inom ekologisk produktion om de uppfyller definitionen av ett livsmedel och är av vegetabiliskt eller animaliskt ursprung. Allmänkemikalier som är tillåtna inom EU ingår i förteckningen över ämnen som är tillåtna inom ekologisk produktion (hänvisning nedan).

Livsmedel av vegetabiliskt eller animaliskt ursprung som är godkända som allmänkemikalier får användas som växtskyddsmedel inom ekologisk odling för att bekämpa skadegörare och växtsjukdomar. Kemikalierna får inte användas för ogräsbekämpning.

En förteckning över allmänkemikalier som är tillåtna inom ekologisk växtproduktion finns i bilaga 2 till denna anvisning.

Närmare bruksanvisningar för var och en allmänkemikalie hittas på Säkerhets- och kemikalieverkets (TUKES) webbplats <https://tukes.fi/sv/kemikalier/vaxtskyddsmedel/allmankemikalier>.

4.2 Rengörings- och desinfektionsämnen som används inom växtproduktion

När man i byggnader, anordningar samt behandlings- och lagerlokaler för växtproduktion använder rengörings- och desinfektionsmedel som kan komma i kontakt med ekologiska produkter eller produkter i omställning, måste ämnena och produkterna vara godkända för sitt ändamål inom ekologisk produktion. En förteckning över tillåtna ämnen och produkter är under beredning i EU-kommissionen och den avses träda i kraft 1.1.2024, vilket innebär att det tills vidare inte finns några begränsningar som utgår från ekoproduktionsbestämmelserna.

Tillämpas från och med 1.1.2024: Aktörerna ska från och med 1.1.2024 föra bok över användningen av produkterna, inklusive den eller de dagar då var och en produkt användes, produktens namn, verksamma substanser samt användningsplatsen.

5 Växtförökningsmaterial, utsäde

5.1 Använd i första hand ekologiskt producerat utsäde

I ekologisk produktion ska man redan under omställningens början använda i första hand ekologiskt producerat förökningsmaterial, dvs. frön, plantor och vegetativt förökningsmaterial såsom sticklingar. När det inte går att få tag i ekologiskt producerat förökningsmaterial som lämpar sig i kvalitativt och kvantitativt hänseende, får en ekoodlare använda förökningsmaterial som är producerat under omställning.

Se närmare information om produktionskraven för förökningsmaterial som ekologisk produkt och som produkt i omställning i avsnitten 5.5 och 6.2.

Uppgifter om sådant ekologiskt förökningsmaterial och förökningsmaterial i omställning som finns att tillgå på marknaden förs in i registret över ekologiskt förökningsmaterial som förs av Livsmedelsverket; <https://www.ruokavirasto.fi/sv/teman/ekoproduktion/ekologiska-gardar/ekovaxter/produktionsinsatser/ekologiskt-producerat-fron-och-plantor/>

Registret bygger på anmälningar från företag som marknadsför växtförökningsmaterial när det gäller följande typer av förökningsmaterial:

- frön och sättpotatis
- vegetativa förökningsmaterial såsom sticklingar och svampmycel
- moderplantor.

Också fröplantor är förökningsmaterial, men de hör inte till de typer av förökningsmaterial som ska förtecknas i registret. Med fröplanta avses en ung planta som drivits upp från frö och inte via delning.

När det på den finländska marknaden finns ekologiskt förökningsmaterial eller förökningsmaterial under omställning att tillgå i tillräckliga mängder och av lämpliga sorter, förs arten eller sorten in i den nationella förteckningen. När det gäller förökningsmaterial som förts in i förteckningen kan man bara i särskilda fall få tillstånd att använda konventionellt förökningsmaterial.

Undantagsvis kan Ålands Landskapsregering bevilja tillstånd också för arter och sorter som är införda i den nationella förteckningen, när det är befogat med tanke på forskning, småskaliga fältförsök, skydd av sorter eller produktinnovationer.

5.2 Allmän (generell) dispens

När det på den finländska marknaden inte alls finns ekologiskt förökningsmaterial eller förökningsmaterial i omställning av en art eller sort att tillgå, kan Ålands Landskapsregering besluta om en allmän dispens för alla ekoodlare på Åland att använda konventionellt förökningsmaterial. Dispensen kan gälla:

- en art, om inte en enda sort av arten i fråga är införd i registret över förökningsmaterial eller
- en sortgrupp, om inte en enda av de registrerade alternativa sorterna av samma art är lämplig (till exempel sorter av tidig potatis och vinterpotatis).
- en bestämd sort, när förutsättningarna som beskrivs i avsnitt 5.3.2, underrubrik Olämplig sort, uppfylls.

Landskapsregeringen uppdaterar sitt beslut om allmän dispens normalt två gånger om året (april och oktober). Beslutet är i kraft högst till dess att ett nytt beslut meddelas. Den allmänna dispensen hittar du [här](#).

En ekodlare ska föra bok över det förökningsmaterial han eller hon använt med stöd av allmän dispens. Observera att den allmänna dispensen måste vara i kraft antingen vid anskaffningstidpunkten eller vid sådden. När du skaffar konventionellt förökningsmaterial som omfattas av Landskapets allmänna dispens ska du verifiera anskaffningstidpunkten till exempel med beställningsbekräftelsen, forsedeln eller fakturan. Skiftesvisa anteckningar och lagerbokföring kan användas som verifikat när det gäller egenproducerat förökningsmaterial.

Om det parti som fått dispens blir överårigt (dvs. om hela partiet inte blir använt under året dispensen gavs), är grundregeln att ny dispens måste sökas. Det lönar sig att kontrollera om utsädet finns på listan för allmän dispens. Ifall utsädet är inhandlat utgående från att det hade allmän dispens vid inköpstillfället, måste inköpsdatum kunna visas vid kontroll.

5.3 Individuell dispens

När det inte finns något lämpligt ekologiskt förökningsmaterial eller förökningsmaterial under omställning att tillgå, och sorten inte heller är med på den allmänna dispensen, kan Landskapsregeringen bevilja en enskild odlare ett partispecifikt tillstånd att använda konventionellt förökningsmaterial. Dispens ska sökas och beviljas före sådden. Landskapsregeringen strävar efter att fatta beslut på ansökan inom två veckor.

Ansökan görs med följande blankett: <https://www.regeringen.ax/blanketter/ekologisk-produktion-anhallan-om-dispens-konventionellt-utsade>

Om det parti som fått dispens blir överårigt (dvs. om hela partiet inte blir använt under året dispensen gavs), måste dispensen och inköpsdatum kunna visas vid kontroll.

Landskapsregeringens möjlighet att bevilja partispecifika tillstånd inskränker sig till frö, sättpotatis, sättlök, annat vegetativt förökningsmaterial (till exempel revor och sticklingar) och produktion av nytt förökningsmaterial (t.ex. utsädesodling för odlarens eget bruk och moderplantor). Man kan inte få tillstånd för fröplantor av ettåriga växter.

Landskapsregeringen kan bevilja dispens att använda konventionellt förökningsmaterial endast i följande fall:

- 1. Finns inte att få (i Finland) som ekologiskt producerat eller som produkt i omställning:** Registret upptar inga sorter av den växtart som odlaren avser att odla;
- 2. Leveransproblem:** Ingen säljare kan leverera förökningsmaterialet före sådd eller plantering trots att odlaren lämnat in sin beställning i god tid. Beviljande av dispens förutsätter att odlaren i motiveringarna har klargjort tidpunkten för beställningen och vilka leverantörer som fått förfrågan om sorten i fråga.
Om du beställt ett parti men leveransen uteblir/försenas, eller fel parti levereras, kan du med en kopia av orderbekräftelsen få dispens. Tillstånd kan dock inte beviljas på basis av leveranssvårigheter, om det finns ekologiskt utsäde att få vid tidpunkten då tillståndet söks.
Dispens kan också motiveras med leveransproblem som anknyter till partistorlek när ett tillräckligt stort parti inte går att få från en enda leverantör eller om förpackningsstorleken ej är lämplig.
Leveransproblem kan även motiveras med onaturligt högt pris på grund av utbudsläget. En sådan situation kan uppstå på marknaden till exempel när det i registret över ekologiskt förökningsmaterial återstår bara en enda säljare som bjuder ut en viss sort. I sådana situationer kan Landskapsregering bevilja en individuell dispens att använda konventionellt utsäde. Transport- och leveranskostnader kan avsevärt höja priset på ekoutsäde. Dessa betraktas ändå inte som leveransproblem, eftersom de inte är en sådan grund för tillstånd att använda konventionellt utsäde som EU:s ekologistiftning känner till.
- 3. Olämplig sort:** Sorten som ekoodlaren önskar använda finns inte i registret och ekoodlarens motivering är att inget av de registrerade alternativen av samma sort är lämpligt att använda i produktionen på grund av odlings-, mark- och klimatförhållandena och nödvändiga teknologiska egenskaper och därför är tillståndet viktigt med tanke på ekoodlarens produktion. Enbart "odlingstekniska orsaker" eller "kontraktsodling" räcker inte som motivering. Utredningen ska vara mera detaljerad och till exempel ange vilka odlingstekniska orsaker som åberopas eller hurudan kontraktsodling det gäller, t ex om den såmaskin du använder inte passar för den typen av frö som finns att tillgå.
Sorterna som finns att tillgå kan också vara olämpliga på grund av det ändamål som odlingsväxtens skörd ska användas till. Skillnader i användningsändamålet är till exempel användning som foder, livsmedel och gröngödsling.
Dispens kan även beviljas om det ekologiska förökningsmaterial som finns att tillgå är förknippat med en grundat större risk för växtsjukdomar och skadedjur än motsvarande konventionella förökningsmaterial eller när ekoodlaren har växtskyddsmässiga skäl att skaffa sig utsäde som innehåller särskilt små mängder främmande arter eller ogräsfrön.
Undantag kan inte beviljas enbart på grund av att uppköparen av skörden äger/förmedlar en viss sort och för den skull förutsätter att just denna sort används, trots att registret innehåller sorter med motsvarande egenskaper.

4. **Forskningsändamål eller skyddsodling:** Det är motiverat för ett godkänt forskningsändamål, småskaliga fältförsök eller skyddsodling av vissa sorter. En utredning över forskningen, en forskningsplan eller dylikt ska skickas med som bilaga till ansökan.
5. **Produktion av nytt förökningsmaterial för odlarens eget bruk.**
Landskapsregeringen beviljar tillstånd att använda konventionellt förökningsmaterial när det gäller produktion av nytt förökningsmaterial för odlarens eget bruk. Det kan gälla till exempel:
 - anskaffning av konventionellt producerade moderplantor eller
 - odling av utsäde för gårdens egen produktion (t.ex. så kallat TOS-utsäde)
 - en oskyddad sort.

Obs! Inledning av omställning är inte en i lagstiftningen angiven grund för beviljande av tillstånd. Dispens kan beviljas för odling av nytt förökningsmaterial för exempelvis ekoodlarens egen användning, vilket för sin del möjliggör anskaffning av nytt konventionellt utsäde eller utnyttjande av gammalt lager. Utnyttjande av ett gammalt lager kan vara möjligt också med stöd av den allmänna dispensen.

5.4 Godkända blandningar

I en tilläggsförordning från EU (EU) 2021/642 får utsädesblandningar med minst 70% ekologiskt frö eller frö under omställning säljas som blandningar eftersom det saknas ekologiskt växtförökningsmaterial av vissa arter och sorter. För att ekologiska odlare på Åland ska få använda en sådan blandning måste det finnas ett åländskt godkännande av blandningen. Vidare, om blandningen innehåller konventionellt utsäde, ska garantibeviset innehålla följande text: "Användningen av blandningen är tillåten inom ramen av godkännandet på Åland". Fröfirmor som vill ansöka om tillstånd att sälja sin blandning på Åland kan läsa mer på hemsidan:

https://www.regeringen.ax/sites/default/files/attachments/page/godkannande_av_svenska_vallfroblandningar.pdf Tillståndet är ettårigt.

Odlare får använda "Godkända blandningar" utan att ansöka om individuellt undantag. Förteckning över Godkända blandningar hittas via <https://www.regeringen.ax/naringsliv-foretagande/lantbruk/ekologisk-produktion> Den som använder utsäde med dispens, inklusive dessa "Godkända blandningar", behöver noggrant bokföra vilka mängder av de konventionella godkända utsäden de använt.

5.5 Plantor och produktion och användning av vegetativt förökningsmaterial

Undantagen för användning av konventionella plantor och vegetativt förökningsmaterial kan gälla:

- konventionella sticklingar och annat vegetativt förökningsmaterial, men inte konventionella skördebarande plantor,
- konventionella moderplantor, men inte konventionella skördebarande plantor.

Obs! Tillstånd kan inte beviljas för konventionellt producerade fröplantor av ettåriga växter (till exempel plantor av vitkål), men nog för användning av konventionellt utsäde (till exempel frön av vitkål). Se också punkt 5.6.1 Märkning av ekologiska plantor som drivits upp från konventionella frön.

5.6.1 Märkning av ekoplantor som drivits upp från konventionella frön

Allmänna eller individuella dispenser enligt punkterna 5.2 och 5.3 kan gälla konventionellt utsäde som används för att producera fröplantor.

När man marknadsför ekoplantor som drivits upp från konventionellt utsäde måste förpackningarna och marknadsföringsmaterialet förses med tilläggsinformation eller märkningar som anger att fröplantan har **producerats enligt del I punkt 1.8.6 i bilaga II till förordning (EU) 2018/848**. EU-lövet används inte.

Tilläggsinformationen hjälper kunderna att skilja fröplantor som har drivits upp från ekoutsäde från fröplantor som drivits upp från konventionellt utsäde.

5.6.2 Vegetativt förökningsmaterial

De allmänna eller individuella dispensererna enligt punkterna 5.2 och 5.3 gäller vegetativt förökningsmaterial (t.ex. jordgubbsrevor/revsticklingar, sticklingar av äppelträd, rotsticklingar av hallon och avläggare av vinbär).

Dispens kan inte beviljas för hela, konventionellt odlade skördebarande plantor (t.ex. rotade revplantor av jordgubbe, frigoplantor etc.).

5.6.3 Moderplantor

En individuell dispens enligt 5.3 kan gälla moderplantor. Till exempel för moderplantor av jordgubbe kan man få tillstånd av Landskapsregeringen att producera revor när förutsättningarna för tillståndet uppfylls.

5.6.4 Omstart av omställning för anläggning av en flerårig odling

Tillgången på plantor av ekologiskt producerade fleråriga växter är tills vidare knapp på den finländska marknaden, och det går inte att bevilja tillstånd att använda konventionellt förökningsmaterial för odling av skördebarande plantor.

Tolkning: En ekoodlare kan ställa om ett skifte på nytt på frivillig väg, vilket gör det möjligt för honom eller henne att använda konventionella plantor av fleråriga, och i synnerhet vedartade växter. Omställningstiden är den normala för fleråriga växter, dvs. minst tre år före skörden av ekologiska produkter. Om metoden tillämpas kan det leda till en situation

med parallellodling, för vilken behövs tillstånd. Se närmare avsnitt 7.3 Parallellodling av samma sorter eller sorter som är svåra att särskilja från varandra.

Exempel. Omstart av omställning för anläggning av en flerårig odling. Eftersom det inte går att få tag på tillräckligt många ekoplantor av äpple, bedömer du att det är praktiskt att starta om omställningen för att kunna anlägga ett plantbestånd på ett nytt skifte. Du anmäler detta till Landskapsregeringen som en väsentlig förändring innan plantorna planteras. Skiftet ska ställas i omställning så att det blir omställningsår ett. Eftersom du har andra äppelodlingar också på andra skiften ansöker du samtidigt om tillstånd för parallellodling.

5.6.5 Kompletteringsplantor

Kompletterande plantering ska göras med ekologiska plantor eller plantor under omställning, när det har uppstått luckor i ett bestånd av fleråriga växter till exempel på grund av utvintringsskador eller skadedjur.

Man kan bereda sig på ett eventuellt behov av kompletteringsplantor till exempel genom att odla plantor för omplanteringsändamål på ett separat jordbruksskifte.

6 Omställning

6.1 Övergång till ekologisk växtproduktion

Innan växtodlingsprodukter får användas eller marknadsföras som ekologiska eller som produkter under omställning, måste man inom produktionen till exempel på ett åkerskifte följa kraven för ekologisk produktion under en bestämd tid. Den tiden kallas för omställningstid.

Omställningens längd beror på de växtarter som odlas och deras användningsändamål (livsmedel, foder eller förökningsmaterial).

Vid uppsamling av vilda växter tillämpas omställningstiderna för fleråriga växter.

6.1.1 Anmälan av en gård till ekokontrollen

En gård kan anmälas till ekokontrollen när som helst under året. Omställningen räknas påbörjas det datum då anmälan görs. Faktorer som kan inverka på vilken anmälningstidpunkt som är lämplig, dvs. när gården bör anmäla sig till ekokontrollen är bland annat

- när man har planerat att odlingsskiftenas omställning ska börja,
- längden på de planerade växtarternas omställning på skiftet,
- den planerade användningen av skördeprodukterna,
- förbindelsevillkoren i samband med ekoersättningen.

När du anmäler dig till ekokontrollen uppges de skiftesvisa begynnelse-tidpunkterna för omställningen på [blanketten](#). Du antecknar basskiftessignumet och tidpunkten för omställningen (kalenderår, månad eller datum). På blanketten antecknar du också uppgifter om skiften som hör till en eventuell konventionell enhet, dvs. de odlingsarealer som inte läggs om till ekoproduktion.

När du uppger det datum då ett skifte börjar ställas om till ekologisk produktion ska du beakta att skiftets omställning ska ha pågått **minst 24 månader före sådd** när det gäller ettåriga växter såsom spannmål och **minst 24 månader före skörd** när det gäller fleråriga vallar, för att skörden ska vara ekologisk.

Obs! Om du också ansöker om ekostödsförbindelse måste de skiften som söks till förbindelsen och vars omställning börjar det första förbindelseåret odlas med ekologiska metoder från och med den 1 maj.

Obs! En ny ekoodlare måste anmäla sig till ekokontrollsystemet före utgången av april, om han eller hon också ansöker om ekoförbindelse.

6.1.2 Att ta med nya skiften i ekokontrollen

När du redan hör till ekokontrollen och börjar odla nya odlingsskiften, måste du komma ihåg att sätta rätt status på skiftena i stödansökan, Vipu. Handlar det om mark eller skiften som ej stöd söks för behöver de finnas beskrivna i ekoplanen.

Du kan börja omställningen på skiftet genast när du har slutat använda sådana produktionsinsatser som är förbjudna inom ekoproduktion (betat utsäde, konstgödsel och växtskyddsmedel etc.) under växtperioden. Anteckna datumet för start av omställning så du kan uppvisa det vid kontroll.

Notera att omställningen för skiftet ska ha pågått **i minst 24 månader före sådd**, när det gäller ettåriga växter såsom spannmål och minst 24 månader före skörd när det gäller fleråriga vallar, för att skörden ska vara ekologisk.

Om du vill att startdatumet för omställning av ett skifte ska infalla tidigare än datumet då skiftet kom i din besittning, kan du ansöka om förkortning av omställningstiden för skiftet.

6.2 Förkortning eller förlängning av omställningen

Under vissa förutsättningar kan åkerskiftets tidigare användning anses inverka retroaktivt på omställningstiden. Det är möjligt att omställningen förlängs exempelvis om växtskyddsmedel med lång verkan har använts på gården före övergången till ekologisk odling.

Landskapsregeringen fattar beslut om förlängning eller förkortning av omställningen med beaktande av skiftets tidigare användning.

6.2.1 Förkortning av omställningen för "stödkontrollerad areal"

Åkerskiftets tidigare användning kan beaktas i sin helhet som förkortning av omställning, om åtgärder (miljöersättningar och kompensationsersättningar) i samband med program enligt EU:s landsbygdsförordning (1305/2013) har tillämpats på skiftet och om produktionsinsatser som är förbjudna inom ekologisk produktion inte har använts på skiftet.

Ansökan görs till registrator@landskapsregeringen.ax med kontaktuppgifter, samt lista över de aktuella skiften det rör (inkl. ha) samt en motivering (när senast användes produktionsinsatser som ej är tillåtna inom ekologisk produktion på skiftena?). Som bevis på åkerns tidigare användning ska ekoodlaren till sin ansökan foga skifteskorten eller andra uppgifter som är ett villkor för stödet och som visar att ämnen som är förbjudna inom ekologisk odling inte har använts på skiftena.

Förkortning av omställningen kan sökas på samma villkor också för skiften som inte är ersättningsberättigande i fråga om miljöersättning eller kompensationsersättning, om de har ingått i stödansökan.

Förkortning av omställning behöver inte sökas särskilt när ett befintligt basskifte på åkern utvidgas med högst 10 ar och arealändringen uppges i stödansökan.

6.2.2 Förkortning av omställningen för "annan ekologisk areal"

Med "annan ekologisk areal" avses ett område i naturligt tillstånd (till exempel nyröjning eller skogsmark) eller jordbruksmark som inte omfattas av miljöersättning eller kompensationsersättning.

För att en fullständig förkortningstid ska kunna godkännas ska aktören till ansökan foga handlingar som visar att områdena inte har behandlats med ämnen som är förbjudna inom ekologisk odling under minst tre år.

Framläggandet av bevis är en process i flera steg och förutsätter alltid en kontroll på plats hos aktören innan förkortningen av omställningen godkänns:

1. Aktörens ansökan, av vilken framgår geografiska uppgifter (skiftessignum, karta eller annan lokaliseringssuppgift och arealer) och produktionsuppgifter (beskaffenhet och mängd), skriftligt bevis för och/eller motiveringar till att kraven på ekologisk produktion uppfylls.
2. Kontroll hos aktören som inbegriper eventuell provtagning och analys av proverna i ett ackrediterat laboratorium (aktören står själv för kostnaden för dessa prover).

6.3 Omställningens längd

6.3.1 Omställningens längd för ekologiska produkter

Omställningens minimilängd innan växtodlingsprodukter får användas eller marknadsföras som **ekologiskt producerade**:

- För ett- eller tvååriga växter ska produktionsreglerna ha tillämpats på odlingsskiftet i minst två år (24 månader) före sådd;
- För fleråriga vall- och foderväxter ska produktionsreglerna ha tillämpats på odlingsskiftet i minst två år (24 månader) före den första skörden av ekologiska produkter;
- För fleråriga växter, dvs. andra än fleråriga vall- och foderväxter, ska produktionsreglerna ha tillämpats på odlingsskiftet i minst tre år (36 månader) före den första skörden av ekologiska produkter.

Tabell 1 innehåller exempel på omställningens längd vid odling av växter av olika typ.

6.3.2 Produkter under omställning

Växtprodukter under omställning som odlas till livsmedel eller foder får märkas, användas och saluföras som produkter under omställning när en omställning på minst 12 månader har iakttagits vid produktionen på odlingsskiftet. Omställning på 12 månader tillämpas på alla växtarter (ettåriga, tvååriga och fleråriga växter).

Växtförökningsmaterial får märkas, användas och saluföras som produkter under omställning förutsatt att en omställningstid på minst 12 månader har iakttagits på

odlingsskiftet. När det gäller fleråriga växter måste växtligheten dessutom odlas på odlingsskiftet enligt reglerna för ekologisk produktion i minst 12 månader innan förökningsmaterialet skördas.

Tabell 1 innehåller exempel på omställningstider **för produkter under omställning**

Tabell 1. Omställningens längd vid produktion av ekologiska växtodlingsprodukter eller växtodlingsprodukter under omställning

Växtgrupp	Produkten är en produkt under omställning när	Produkten är en ekologisk produkt när
Ettåriga och tvååriga växter, inklusive höstformer av ettåriga växter (t.ex. havre, ärt, höstråg, kummin etc.)	omställningen har pågått i minst 12 månader före bärningen	omställningen har pågått i minst 24 månader före sådden
Fleråriga vallväxter (t.ex. timotej, klöver, getruta)	omställningen har pågått i minst 12 månader före bärningen	omställningen har pågått i minst 24 månader före bärningen
Andra fleråriga växter (t.ex. jordgubbe, rabarber, äpple)	omställningen har pågått i minst 12 månader före bärningen	omställningen har pågått i minst 36 månader före bärningen

Exempel 1. Ettårig vårspannmål. Omställningen av skiftet började 1.5.2021. Skörden är en ekologisk produkt när produktionsreglerna har iakttagits på skiftet under ett minst två år (24 mån.) före sådd, dvs. den första vårspannmålen som producerar ekologisk skörd kan sås tidigast 2.5.2023.

Exempel 2. Ettårig höstspannmål. Omställningen av skiftet började 1.5.2021. Den första höstspannmålen som ger ekologisk skörd kan sås tidigast 2.5.2023. Detta innebär att först höstspannmål som såtts till exempel 1.9.2023 producerar ekologisk skörd. Obs! Om höstspannmål sås under omställningens andra år, till exempel 1.9.2022, är skörden en produkt under omställning, eftersom kravet på omställning för skiftet för att skörden ska vara ekologisk är minst två år före sådd och detta krav uppfylls inte.

Exempel 3. Flerårig vall. Omställningen av skiftet började 1.5.2021. Omställningen för vallarealer är minst två år (24 mån.) innan skörden kan användas som ekologiskt foder, dvs. till exempel ekologiskt ensilage kan bärgas från skiftet från och med 2.5.2023.

Exempel 4. Flerårigt gammalt växtbestånd. Omställningen av skiftet började 1.5.2021. Omställningen för fleråriga växter, dvs. andra än fleråriga vall- och foderväxter, på ett odlingsskifte är minst tre år (36 mån.) innan den första skörden av ekologiska produkter. Till exempel kan man från och med 2.5.2024 skörda ekologiska äpplen från en äppelodling som lagts om till ekoproduktion.

Exempel 5. Flerårigt nytt växtbestånd. På ett skifte vars omställning började 1.5.2021 planteras ekologiska jordgubbsplantor 2.6.2023. Den två år långa omställningen för skiftet har alltså avslutats 2.5.2023, vilket innebär att jordgubbsskörden från de planterade plantorna genast är ekologiska. Skördens skede följer alltså skiftets skede.

Obs! Anteckningar om skiftets omställning i stödtilämpningen När det gäller växter för vilka man tillämpar en tvåårig omställning, anges skiftets skeden i stödansökningen, Vipu vanligen med 1. Årets övergångsskede – 2. Årets övergångsskede – i ekologisk produktion. Märkningen 1. Årets övergångsskede i växtföljdsplanen betyder då det kalenderår under vilket skiftet börjar läggas om. 2. Årets övergångsskede betyder det därpå följande kalenderåret och märkningen i ekologisk produktion kalenderåret efter det. **Detta måste ändras manuellt.** När du använder dessa märkningar ska du alltid beakta när kraven på omställning för skördeprodukter av respektive växtart uppfylls på ett skifte: trots märkningen omställning 2 är skördeprodukten en produkt under omställning först när det innan skörd har gått minst 12 månader av skiftets omställning. Trots skiftets EKO-märkning ska du före sådd av en ettårig växt, i synnerhet när det gäller höstsådda växtarter, försäkra dig om att det har gått minst 24 månader av skiftets omställning. Om omställningstiden före sådd är kortare än så, är skörden en produkt under omställning. För skiften som står utanför stödtilämpningen måste motsvarande anteckningar föras annanstans samt skiftets beskrivas i ekoplanen.

6.4 Att tillämpa kraven på omställning på produktionen av förökningsmaterial

Produktionen av nytt ekologiskt förökningsmaterial eller förökningsmaterial under omställning är förenad med särskilda krav som gäller kraven på omställning för de växtarter som produceras på ett odlingsskifte och användningen av konventionellt modermaterial.

När det gäller kraven på omställning tillämpas de allmänna kraven på omställning inom växtproduktion på produktionen av ekologiskt förökningsmaterial och förökningsmaterial under omställning (tabellerna 1, 2a och 2b).

Vid användning av konventionellt modermaterial, till exempel stamutsäde, för produktion av ekologiskt växtförökningsmaterial krävs det dessutom att stamutsädet har odlats enligt kraven för ekologisk odling i minst en generation eller, om det gäller fleråriga växter, i minst en generation under två växtperioder.

Krav som gäller omställning för ett odlingsskifte och konventionellt modermaterial vid produktion av förökningsmaterial under omställning och ekologiskt förökningsmaterial

Kraven på omställning för ett odlingsskifte och på konventionellt modermaterial vid produktion av förökningsmaterial under omställning och ekologiskt förökningsmaterial beskrivs med exempel i tabellerna 2a och 2b.

Tabell 2a. Produktion av förökningsmaterial från konventionellt modermaterial som produkt under omställning

Växtgrupp	Produkten är förökningsmaterial under omställning när
Ettåriga och tvååriga växter, inklusive höstvarianter av ettåriga växter (exempelvis havre, råg, ärt, kummin)	Det åkerskifte där växtligheten anläggs har varit under omställning i minst 12 månader före skörd.
Fleråriga vall- och foderväxter (exempelvis timotej, klöver, getruta)	På åkerskiftet har man iakttagit en minst 12 månader lång omställning och växtbeståndet av den fleråriga grödan har odlats enligt ekokraven i minst 12 månader före skörd.
Fleråriga växter som förökas vegetativt (såsom jordgubbe, rabarber, äpple)	På skiftet har man iakttagit en minst 12 månader lång omställning och växtbeståndet av den fleråriga grödan har odlats enligt ekokraven i minst 12 månader innan förökningsmaterialet skördades.

Exempel

Konventionellt producerat havreutsäde sås 13.5.2022. Skiftets omställning påbörjades 1.5.2021. Fröskörd som produkt under omställning kan bärgas på skiftet från och med 2.5.2022.

Konventionellt producerat utsäde av höstvetete sås 1.9.2021. Skiftets omställning påbörjades 1.8.2021. Fröskörd som produkt under omställning kan bärgas på skiftet från och med 2.8.2022.

Ett åkerskifte som anlagts med konventionellt timotejfrö 2021 läggs om till ekologisk odling från och med 1.5.2022. Fröskörd som produkt under omställning kan bärgas på skiftet från och med 2.5.2023.

På ett skifte växer jordgubbar som anlagts som konventionell odling. Skiftet läggs om till ekologisk odling från och med 1.5.2022. Revsticklingar som produkt under omställning kan tas från skiftet från och med 2.5.2023.

Skiftets omställning började 1.5.2022. Konventionella moderplantor av jordgubbe planteras på skiftet 10.6.2022. Revsticklingar som produkt under omställning kan tas från skiftet från och med 11.6.2023.

Tabell 2b. Produktion av ekologiskt förökningsmaterial från konventionellt modermaterial

Växtgrupp	Produkten är ekologiskt förökningsmaterial när
Ettåriga och tvååriga växter, inklusive höstvarianter av ettåriga växter	Modermaterialet har odlats ekologiskt i en generation, dvs. minst en hel produktionscykel från sådd till skörd. Åkerskiftet där växligheten anläggs har varit under omställning i minst 24 månader före sådd.
Fleråriga vall- och foderväxter (exempelvis timotej, klöver, getruta)	Åkerskiftet har varit under omställning i minst 24 månader före skörd. Modermaterialet har odlats enligt ekovillkoren i minst en generation under två växtperioder.
Fleråriga växter som förökas vegetativt (såsom jordgubbe, rabarber, äpple)	Odlingsskiftet har varit under omställning i minst 36 månader före skörd. Modermaterialet har odlats enligt ekovillkoren i minst en generation under två växtperioder.

Exempel

Konventionellt producerat havreutsäde sås 13.5.2022 på ett åkerskifte vars omställning började 1.5.2020. Fröskörden är ekologisk.

Konventionellt producerat utsäde av höstvetete sås 1.9.2022 på ett åkerskifte vars omställning började 1.5.2020. Fröskörden är ekologisk.

Ett åkerskifte som anlagts med konventionellt timotejfrö 2021 läggs om till ekologisk odling från och med 1.5.2022. Ekologiskt producerad fröskörd kan bärgas på skiftet från och med 2.5.2024.

På ett skifte växer jordgubbar som anlagts som konventionell odling. Skiftet läggs om till ekologisk odling från och med 1.5.2022. Revsticklingar som ekologisk produkt kan tas från skiftet från och med 2.5.2025.

Konventionella moderplantor av jordgubbe planteras 12.6.2022 på ett skifte vars omställning är klar, dvs. skiftet är i ekologisk produktion. Revsticklingarna som kan tas växtperioden 2023 är ekologiska.

Tolkning. Bärskörd från moderplantor. En konventionell moderplanta av jordgubbe planteras på ett ekologiskt skifte. Om man förutom jordgubbsrevor också tar bärskörd från moderplantan, gäller det att för omställningen iaktta minst samma omställningstid som i fråga om förökningsmaterial av fleråriga växter. Växtperioden efter planteringsåret får man ekologiska sticklingar och ekologiska bär av moderplantan.

7 Parallellodling

- Parallellodling, dvs att samma växtart odlas konventionellt och ekologiskt ska helst inte göras men är möjligt om man tydligt indelar företaget i olika produktionsenheter och odlar olika sorter som lätt kan särskiljas
- Skall samma sorter odlas behöver det finnas en omställningsplan (skriftlig plan över att man tänker ställa om allt inom fem år) samt inrapportering av skördeuppgifter
- Partier som har producerats genom olika produktionsätt (även omställning) ska kunna särskiljas från varandra i alla skeden.

Grundregeln i ekoförordningen är att hela jordbruksföretaget ska drivas i enlighet med de krav som är tillämpliga på ekologisk produktion. Men ett jordbruksföretag får delas upp i tydligt och effektivt åtskilda produktionsenheter för ekologisk produktion, produktion under omställning och icke-ekologisk produktion, förutsatt att det för de icke-ekologiska produktionsenheterna,

a) när det gäller djur, rör sig om olika arter,

b) när det gäller växter, rör sig om olika sorter som lätt kan särskiljas.

Alltså får man ha samma grödor/djurarter i omställning som ekologiskt, men inte som konventionellt och omställning/ekologiskt.

Samma växtart får odlas endast om sorterna är lätta att särskilja från varandra. Sorterna ska vara lätta att identifiera utifrån själva skördeprodukten. Till exempel höst- och vårvete anses därmed inte vara lätta att särskilja. Sorter som är lätta att särskilja från varandra kan vara exempelvis skalfri havre och havre med skal, lök med rött respektive gult skal eller gröna och röda vinbär.

Kraven gällande olika arter och sorter ovan gäller inte när det gäller forsknings- och utbildningscenter, plantskolor, uppförökare av utsäde och växtförädlare.

Vidare finns ytterligare ett undantag för fleråriga grödor som kräver en odlingsperiod på minst tre år, olika sorter som är svåra att särskilja från varandra eller samma sorter. Då krävs att produktionen sker inom ramen för en omställningsplan och att omställningen till ekologisk produktion på den sista delen av den areal som omfattas av produktionen i fråga till ekologisk produktion inleds snarast möjligt och slutförs inom högst fem år.

I fall av undantag med omställningsplan gäller följande:

- a) Jordbrukaren ska underrätta Ålands Landskapsregering minst 48 timmar före skörd av var och en av de berörda produkterna.
- b) Efter skörden ska jordbrukaren informera Landskapsregeringen om de exakta mängder som skördats på de berörda enheterna och om de åtgärder som har vidtagits för att skilja produkterna åt.

c) Efter det att omställningsplanen har inletts ska omställningsplanen och åtgärderna för att säkerställa en effektiv och tydlig åtskillnad varje år bekräftas av Landskapsregeringen.

Bedriver aktören parallellproduktion i enlighet med något av det ovan skrivna, eller produktion av produkter i omställning, måste denna

- a) hålla framställda produkter i olika status åtskilda
- b) på lämpligt sätt dokumentera att produktionsenheterna och produkterna är åtskilda på ett effektivt sätt (i ekoplanen).

Parallellodling orsakar risk för att produkter förväxlas. Växtföljdsplanen ska uppgöras extra omsorgsfullt för att undvika förväxling.

Vid lagring ska produkter i olika produktionsskeden kunna hållas åtskilt från varandra på ett säkert sätt. En beskrivning av åtgärder för att säkerställa detta ska ingå i ekoplanen.

Produkter som har producerats under olika produktionsskeden ska hållas åtskilt från varandra och hela tiden gå att identifiera och spåra. I bokföringen ska produktmängderna per produktionsskede ingå. På gårdar med ekologiska husdjur ska det vara möjligt att särskilja foder i olika produktionsskeden med hjälp av uppföljningen av foderförbrukningen.

Exempel. Stegvis omställning av en äppelodling till ekologisk produktion. Äpple är en växtart som kräver minst tre års odling för att producera skörd. En äppelodling som läggs om till ekologisk produktion har tre separata skiften och samma sorter odlas på dem alla. För parallellodling av äpple i omställning skrivs en omställningsplan. Enligt planen börjar omställning till ekoproduktion ett skifte i sänder åren 2022–2024, dvs. under tre års tid. På så sätt kan omställningen slutföras också för det sista skiftets del inom fem år från det att omläggningen började, dvs. år 2027.

8 Ekologisk växthusproduktion, svampproduktion och drivning av sallatscikoria

Detta kapitel kompletterar anvisningarna om ekologisk växtproduktion särskilt när det gäller växthusproduktion. Anvisningarna i detta kapitel tillämpas på:

- växthus, som är ett fast, slutet utrymme med ståhöjd för odling av grödor, försett med ett vanligen genomskinligt yttre skal, som möjliggör kontrollerat utbyte av material och energi med omgivningen. Växthuset kan vara en odlingstunnel med öppna eller slutna gavlar och öppningsbara ventilationsluckor på sidorna.
- slutna utrymmen för odling av växter, vars yttre skal inte är genomskinligt (till exempel för odling av svamp eller endiver).

Anvisningarna om ekologisk växthusproduktion tillämpas inte på produktion av grodda fröer, dvs. groddar, krasse (till exempel grönsakskrasse) och skott. Utmärkande för ekologisk produktion av grodda fröer är att de inte får gödslas via växtsubstratet och att det därför är tillåtet att odla bara på ett växtsubstrat som har till uppgift att hålla fröna fuktiga. Bestämmelser om produktion av grodda fröer finns i del I punkt 1.3 i bilaga II till EU-förordningen om ekologisk produktion 2018/848.

Denna anvisning tillämpas inte på växtarter som naturligt växer i vatten, till exempel källfräne (*Nasturtium officinale*).

8.1 Markrelaterad växtodling i växthus

I de allmänna principerna för ekologisk produktion ingår principen om markrelaterad växtodling där växterna huvudsakligen ges näring genom markekosystemet. Inom ekologisk växthusproduktion ska växterna odlas på och i levande jord i anslutning till den undre delen av jordmånen och berggrunden.

Jorden kan blandas eller gödslas med material och produkter som är tillåtna inom ekologisk produktion, till exempel kalk, gödselmedel och växtsubstratkomponenter som lämpar sig för ekologisk produktion. I levande jord ska växternas rötter kunna växa till det naturliga djupet för den berörda växtartens rotsystem.

Vid användning av utbytbara växtsubstrat, till exempel delvis avgränsade kärl, säckar eller pallar, måste man säkerställa att rötterna obehindrat kan växa ner till matjorden och den undre delen av jordmånen. Det är inte tillåtet att odla växter i behållare, påsar eller på växtsubstrat där rötterna inte är i kontakt med levande jord.

När växthus anläggs kan man byta ut den ursprungliga matjorden på jordgolvet och bygga upp jordgolvet utifrån ekologiskt godkända komponenter. Jorden kan förbättras årligen genom att man tillför gödsel, kalk eller ekologiskt godkända växtsubstratskomponenter.

Hydrokultur, dvs. en odlingsmetod där växter som inte växer naturligt i vatten odlas så att deras rötter endast växer i näringslösning eller i det inerta ämne till vilket näringslösningen tillsätts, är förbjuden. Det är dock tillåtet att använda flytande gödselmedel och näringsämnen som är tillåtna i ekologisk odling.

Tillvägagångssätt som undantagsvis är godkända på avgränsade bäddar

Följande tillvägagångssätt är tillåtna:

- odling av växter som prydnadsväxter och örter i kruka för att säljas till den slutliga konsumenten
- odling av fröplantor eller utplanteringsplantor i behållare för vidare omplantering.

”Ört” kan vara en kryddväxt- eller bladgrönsaksplanta som säljs inklusive odlingskrukan.

Som riktgivande förteckning kan man använda produktförteckningen i grupp 025000 (bladgrönsaker, örter och ätliga blommor) i bilaga I till rådets förordning [396/2005](#).

Den slutliga konsumenten definieras som den som slutligen konsumerar livsmedlet och inte använder livsmedlet som en del av verksamheten inom livsmedelssektorn. Det är inte tillåtet att sälja örter i kruka som ekologisk produkt till exempel till restauranger eller storkök.

	Grupp
Kodnummer	Undergrupp
0250000	Bladgrönsaker, örter och ätliga blommor
0251000	a) Sallat och sallatväxter
0251010	Vårklynne/vintersallat/vårsallat/mâche(sallat)/fältsallat
0251020	Sallat
0251030	Escarole/escarolesallat
0251050	Vinterkrasse/vårgyllen

0251060	Rucola/rucolasallat/senapskål
0251070	Sareptasenap/salladssenap
0252000	b) Spenat och liknande blad
0252010	Spenat
0252020	Portlaker
0252030	Mangold/betblad
2056000	f) Örter och ätliga blommor

Tabell. Fragment ur produktförteckningen i grupp 025000 i bilaga I till rådets förordning 396/2005

Byggnad av växthusets jordgolv

Ett växthus med jordgolv kan byggas så att det under rot djupet finns till exempel grus eller sand och dränering.

Jordgolvet får inte isoleras på ett sätt som hindrar rottillväxten.

De byggmetoder och tillvägagångssätt som använts måste ändå förhindra eller minimera skadliga verkningar för miljön.

8.2 Markvård och växtmångfald

Jordens bördighet och biologiska aktivitet i växthuset ska bibehållas och ökas genom odling av kortsiktiga gröngödselgrödor och baljväxter samt genom användning av växtmångfald.

För att jordens bördighet och biologiska aktivitet ska bibehållas och ökas ska man utarbeta en skriftlig flerårig plan över den ekologiska växthusodlingen (mångfaldsplan) som ska hållas uppdaterad. I planen beaktas åtminstone växtföljd och växtmångfald.

I den kan till exempel följande odlingsmetoder tillämpas:

- Gröngödselgrödor: Till skillnad från gröngödselgrödor som odlas hela året eller hela växtperioden kan kortsiktiga gröngödselgrödor bestå av till exempel botten- och fånggrödor, mellangrödor eller saneringsgrödor.
- Växtföljd: Växtföljd är en metod där växterna på en viss odlingsareal varierar för varje produktionsperiod enligt den ordning och periodisering som planeras så att samma art inte utan avbrott odlas på samma växtplats.
- Växtmångfald: Med växtmångfald strävar man efter att minska olägenheterna av ensidig odling. Till växtmångfalden hör både grödor som producerar skörd som ska säljas (huvudgrödor) och andra växter som ökar mångfalden i växthuset.

I övrigt tillämpas de allmänna kraven för ekologisk växtproduktion på gödningen (avsnitt 3).

8.3 Växtskydd

I växthus är det tillåtet att ångbehandla matjorden till högst 10 cm djup.

Inom ramen för växtskyddsplanen får man delvis byta ut matjorden för att hantera ett ohållbart sjukdomstryck, om andra metoder för sjukdomskontroll visar sig vara misslyckade.

Till övriga delar tillämpas de allmänna kraven för ekologisk växtodling på växtskyddet (punkt 4).

8.4 Användning av artificiell belysning inom ekologisk växthusproduktion

EU-lagstiftningen om ekologisk produktion innehåller inga bestämmelser om detaljerade krav i fråga om minimimängden dagsljus eller begränsningar för användningen av artificiell belysning i växthus, till exempel vid plantproduktion. Att användningen av icke-förnybara naturresurser och utomstående produktionsinsatser begränsas så att den blir så liten som möjligt hör till de särskilda principerna för ekologisk jordbruksproduktion. Därför är kontinuerlig odling med enbart artificiell belysning inte tillåten.

8.5 Produktionsregler för svampproduktion

Vid odling av ekologiska svampar får man använda sig av avgränsade växtsubstrat som består av följande komponenter:

a. stallgödsel och djurexkrementer:

1. antingen från ekologiska husdjursgårdar eller från husdjursgårdar under andra omställningssåret, eller
2. från konventionell husdjursproduktion, om ekologisk stallgödsel inte finns tillgänglig och förutsatt att denna stallgödsel och dessa djurexkrementer inte utgör mer än 25

procent av den totala vikten av substratets samtliga komponenter, exklusive täckmaterial och eventuella tillsatser av vatten, före kompostering.

- b. Andra produkter av jordbruksursprung än de som avses i led a från ekologiska produktionsenheter,
- c. Torv som inte är behandlad med kemiska produkter,
- d. Trä som inte är behandlat med kemiska produkter efter avverkning,
- e. De mineralprodukter som är tillåtna inom ekologisk odling, vatten och jord.

8.6 Drivning av sallatscikoria

Det är tillåtet att driva huvuden av sallatscikoria, också genom nedsänkning i klart vatten, förutsatt att växternas förökningsmaterial är ekologiskt producerat.

Användning av växtsubstrat är tillåten endast om dess komponenter är ämnen och produkter som är tillåtna inom ekologisk produktion eller om substratet är gödlat med dessa ämnen och produkter.

9 Ordlista som rör kraven för ekologisk växtproduktion

modermaterial: det förökningsmaterial från vilket nytt förökningsmaterial produceras, till exempel ett stamutsäde vid produktion av certifierat utsäde eller en moderplanta som ger sticklingar

moderplanta: en identifierad planta från vilken växtförökningsmaterial tas för reproduktion av nya plantor, till exempel en moderplanta av jordgubbe som ger revsticklingar

växt: växtart som odlas eller växtlighet bestående av en eller flera växtarter

växtförökningsmaterial: växter och alla delar av växter i samtliga utvecklingsstadier, inklusive utsäde, som kan och är avsedda att producera hela växter

ekologisk produktionsenhet: en produktionsenhet som drivs i överensstämmelse med de krav som gäller för ekologisk produktion, förutom under en omläggningsperiod (2018/848 art 3.10)

småfröig baljväxtart: till exempel klöverarter och blåusern

rent växtbestånd: ett växtbestånd som har såtts med användning av endast en art eller växtarter i samma artgrupp

hydrokultur: en metod för odling av växter som inte naturligt växer i vatten, där växternas rötter står i en näringslösning eller i ett inert odlingsmedium (t.ex. stenull) till vilket en näringslösning tillsätts.

skördebarande planta: en planta av en flerårig växt, till exempel jordgubbe eller äpple, som används direkt för produktion av livsmedelsskörd och inte för produktion av nytt förökningsmaterial, dvs. som moderplanta.

fröplanta: en ung planta som härrör från frö och inte från delning

omställning: den tid under vilken omställningen från konventionell produktion till ekologisk produktion sker. Under omställningen tillämpas ekoförordningens bestämmelser om ekologisk produktion. Under omställning är det ännu inte möjligt att använda eller marknadsföra skörden som ekologiskt producerad. Har samma innebörd som definitionen omställning (2018/848 art 3.6, punkt 6 och 7).

förkortning av omställningen: en tidigare period som anses ingå retroaktivt i omställningen (2018/848 art 10.3, 2020/464 art 1)

produkt under omställning: en växtodlingsprodukt (livsmedel, foder eller förökningsmaterial) när en omställning på minst 12 månader har iakttagits vid

produktionen. Produkter under omställning får märkas, användas och saluföras som produkter under omställning. Förädlade livsmedels- och foderprodukter av vegetabilisk ursprung kan också vara produkter under omställning, förutsatt att produkten endast innehåller en ingrediens från jordbruksgrödor (2018/848 art 10)

produktionsenhet under omställning: en produktionsenhet som drivs i överensstämmelse med kraven för ekologisk produktion under omställningen. Enheten får utgöras av odlingsskiften eller andra områden för vilka omställning inleds vid olika tidpunkter. (2018/848 art 3.11)

generation: en grupp växter som utgör ett enda steg i en härstamningslinje

storfröig baljväxtart: till exempel ärt, bondböna, vicker och lupin

konventionell produktionsenhet (konventionell enhet): en produktionsenhet som inte drivs enligt kraven för ekologisk produktion. Har samma innebörd som definitionen "icke-ekologisk produktionsenhet" i artikel 3.12 i ekoförordningen 2018/848

gård, jordbruksföretag: alla produktionsenheter som drivs inom ramen för en enda ledning i syfte att framställa levande eller obearbetade jordbruksprodukter, inklusive produkter från vattenbruk och biodling, i enlighet med artikel 2.1 a i ekoförordning 2018/848 (2018/848 art. 3.8)

TOS-utsäde: utsäde av skyddade sorter som odlaren producerar på sin egen gård. Rätten att producera TOS-utsäde gäller odling av sorter av följande växtslag med undantag för hybrider: havre, korn, råg, vete, rågvete, rybs, raps, oljelin, ärt, bondböna, potatis och bovete. Rätten är förenad med skyldighet att betala ersättning till sortens ägare enligt lagen om växtförädlarrätt (1279/2009).

produktionsenhet: ett jordbruksföretags områden och byggnader, till exempel primärproduktionslokaler, skiften, beten, utomhusrastgårdar, byggnader avsedda för djur eller delar av dessa byggnader, bikupor, lagerlokaler för grödor, växtprodukter och insatsmedel (2018/848 art 3.9)

Specialterminologi i anslutning till ekologisk växthusproduktion och avgränsade växtsubstrat:

Groddade frön: Omfattar följande klasser: groddar, krassar och skott.

Groddar: En produkt som framställs genom groningen av frön och utveckling av dem i vatten eller annat medium och som skördas innan egentliga bladen utvecklats, samt som är avsedd att ätas i sin helhet, inklusive fröet.

Inert: Ett odlingsmedium eller dess beståndsdel som inte fungerar som näringskälla utan till exempel håller fröna fuktiga så att de gror.

Grönsakskrasse: Groddar som utvinns genom groningen och utveckling av verkliga frön i jord eller genom hydrokultur (hydroponiskt odlingssubstrat) för att framställa gröna skott

med mycket unga gröna blad och/eller hjärtblad. Krasse säljs som hela växter inklusive underlaget (odlingssubstratet) eller jorden.

Skott: Groddar som utvinns genom groningen och utveckling av frön för att framställa gröna skott med mycket unga gröna blad och/eller hjärtblad. Skotten och bladen skördas i slutet av produktionsprocessen och slutprodukten innehåller inga fröskal eller rötter.

Växthus: Ett fast, slutet utrymme med ståhöjd för odling av grödor, försett med ett vanligen genomskinligt yttre skal, som möjliggör kontrollerat utbyte av material och energi med omgivningen och förhindrar utsläpp av växtskyddsmedel i miljön.

Växtsubstrat: Material som används som substrat för växande rötter och där växterna odlas. Gödselfabrikat som är tillåtna inom ekologisk odling får tillföras växtsubstratet. Växtsubstraten kan vara gödselfabrikat som framställts genom teknisk bearbetning och som är avsedda särskilt för odling av växter. Växtsubstratet för en planterad växt förmultnar och blir en del av matjorden.

Odling av växter på avgränsade bäddar: Odling till exempel i behållare, påsar eller bäddar där rötterna inte är i kontakt med levande jord. Odlingsplatsen kan vara ett beständigt slutet utrymme, till exempel ett växthus, eller ett utrymme utomhus.

Växtmångfald: Genom växtmångfald eftersträvas en minskning av nackdelarna med ensidig odling. Växterna odlas inte i första hand för att sälja skörden utan på grund av de så kallade ekosystemtjänsterna. Ekosystemtjänster kan produceras till exempel av kortsiktiga grüngödslingsgrödor. Korsblomstriga växter som odlas som saneringsgrödor utsöndrar glukosinolater som är föreningar som bidrar till bekämpningen av markburna växtsjukdomar och ogräs (biofumigering).

Jord: Löst jordskikt som täcker berggrunden eller urberget och som grovt kan indelas i matjord och alv.

Levande jord: Odlad matjord som är i kontakt med den undre delen av jordmånen och berggrunden. Odlad matjord innehåller stora mängder humus. Vid åkerodling når matjorden åtminstone ner till plöjningsdjupet dvs. bearbetningsskiktet. Växter med djupa rötter kan växa djupare ner än till bearbetningsskiktet. Under matjorden finns den undre delen av jordmånen. Alven ligger precis under den odlade jorden. Vid ekologisk växthusodling kan till exempel markbearbetnings-, jordförbättrings- och byggåtgärder riktas mot den undre delen av jordmånen.

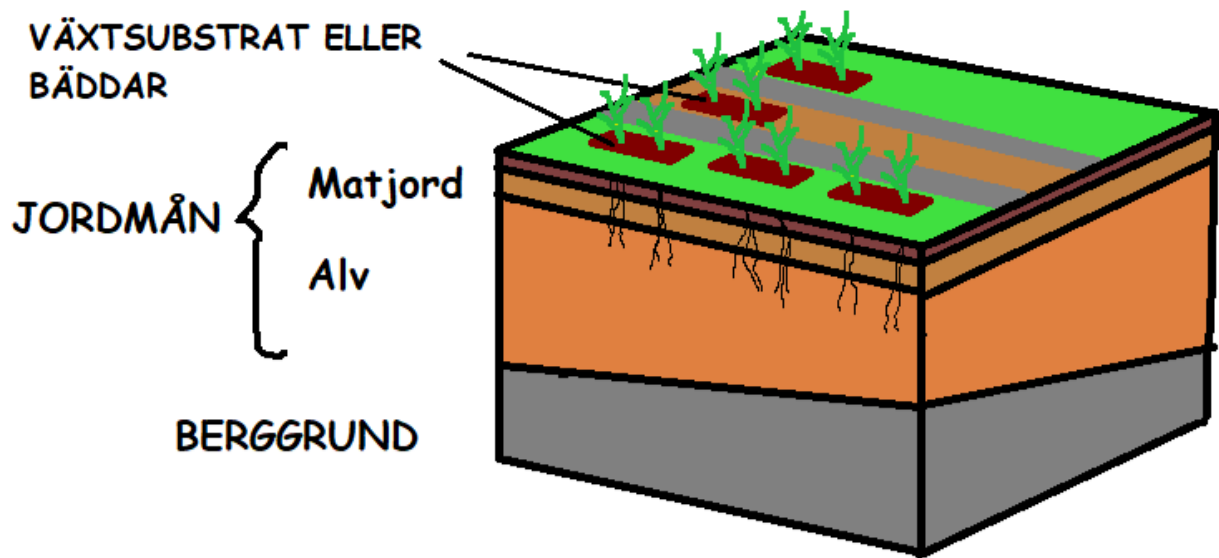


Bild. Begrepp och uttryck som gäller jordmån i samband med ekologisk växthusproduktion.

BILAGA 1. Godkända gödselmedel, jordförbättringsmedel och näringsämnen

Gödselmedel, jordförbättringsmedel och näringsämnen som förtecknas i denna bilaga och som omfattar i synnerhet alla produktfunktionskategorier som anges i del I bilaga I till förordning (EU) 2019/1009 får användas inom ekologisk produktion förutsatt att de är förenliga med:

- relevant unionslagstiftning och nationell lagstiftning om gödselprodukter, särskilt förordning (EU) 2019/1009, och
- unionslagstiftningen om animaliska biprodukter, särskilt förordning (EG) nr 1069/2009 och förordning (EU) nr 142/2011, särskilt bilagorna V och XI.

I enlighet med del I punkt 1.9.6 i bilaga II till förordning (EU) 2018/848 får preparat av mikroorganismer, såsom kväveympar, användas för att förbättra jordens allmänna tillstånd eller tillgången på näringsämnen i jorden eller grödan.

Gödselmedel, jordförbättringsmedel och näringsämnen får endast användas i enlighet med specifikationerna och begränsningarna för användning i respektive unionslagstiftning och nationell lagstiftning. Mer begränsande villkor för användning i ekologisk produktion anges i högra kolumnen i tabellen.

Namn Produkter som är sammansatta av eller endast innehåller de material som anges i förteckningen nedan	Beskrivning, särskilda villkor och begränsningar
Stallgödsel	produkt som består av en blandning av djurexkrementer och vegetabiliska material (ströbädd och foderråvaror) inte från industrijordbruk (finns ej på Åland).
Torkad stallgödsel och dehydrerad fjäderfägödsel	inte från industrijordbruk.
Komposterade djurexkrementer,	inte från industrijordbruk.

inbegripet fjäderfägödsel och komposterad stallgödsel	
Flytande djurekrementer	används efter kontrollerad jäsning och/eller lämplig utspädning inte från industrijordbruk.
Komposterad eller fermenterad blandning av hushållsavfall	<p>produkt från källsorterat hushållsavfall som komposterats eller genomgått anaerob fermentering för biogasproduktion</p> <p>endast vegetabiliskt och animaliskt hushållsavfall</p> <p>endast vid produktion i ett slutet, övervakat insamlingsystem som godtagits av medlemsstaten</p> <p>högsta tillåtna koncentration i mg/kg i torr vikt; kadmium 0,7; koppar 70; nickel 25; bly 45; zink 200; kvicksilver 0,4; krom (totalt) 70; krom (VI): ej påvisbart</p>
Torv	får endast användas i samband med trädgårdsodling (grönsaks- blomster- och trädodling, plantskola)
Avfall från svampodling	den ursprungliga sammansättningen av substratet ska vara begränsad till de produkter som anges i denna bilaga
Exkrementer från maskar (maskkompost) och substratblandning av exkrementer från insekter	i tillämpliga fall enligt förordning (EG) nr 1069/2009
Guano	
Komposterad eller fermenterad blandning av vegetabiliskt material	produkt från blandning av vegetabiliskt material som komposterats eller genomgått anaerob fermentering för biogasproduktion

<p>Rötresten från biogasanläggning som innehåller animaliska biprodukter som samrötats med material av vegetabiliskt eller animaliskt ursprung som förtecknas i denna bilaga</p>	<p>animaliska biprodukter (inklusive biprodukter från vilda djur) i kategori 3 och mag- och tarminnehåll i kategori 2 (kategori 2 och 3 enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009)</p> <p>inte från industrijordbruk</p> <p>processerna ska överensstämma med kommissionens förordning (EU) nr 142/2011</p> <p>ska inte appliceras på ätliga delar av grödan</p> <p>Tolkning: Innebär att en tre veckor lång karenstid ska tillämpas vid spridning av rötresten från biogasanläggning när rötresterna sprids före eller under växtperioden på växtlighet vars ovanjordiska skörd används som människoföda eller foder (t.ex. grönsaker, örter, bär, frukter, vall).</p>
<p>Produkter och biprodukter av animaliskt ursprung enligt följande:</p> <p>Blodmjöl</p> <p>Hovmjöl</p> <p>Hornmjöl</p> <p>Benmjöl eller benmjöl där gelatinet tagits bort</p> <p>Fiskmjöl</p> <p>Köttmjöl</p> <p>Fjäder-, hår- och hudmjöl ("chiquette")</p> <p>Ull</p> <p>Päls (1)</p> <p>Hår</p> <p>Mejeriprodukter</p>	<p>(1) Högst tillåtna halt krom (VI) i mg/kg torrs substans: ej påvisbart</p> <p>(2) Ska inte appliceras på ätliga delar av grödan.</p> <p>Tolkning: Innebär att en tre veckor lång karenstid ska tillämpas vid spridning av gödselprodukter innehållande hydrolyserade proteiner, när rötresterna sprids före eller under växtperioden på växtlighet vars ovanjordiska skörd används som människoföda eller foder (t.ex. grönsaker, örter, bär, frukter, vall).</p>

Hydrolyserade proteiner (2)	
Produkter och biprodukter av vegetabiliskt ursprung till gödsling	t.ex. mjöl av oljekakor, kakaoskal, maltgroddar
Hydrolyserade proteiner av vegetabiliskt ursprung	
Alger och därav beredda produkter	<p>när dessa har erhållits direkt genom</p> <p>i) fysiska processer, däribland torkning, infrysning och malning</p> <p>ii) extraktion med vatten eller sur och/eller alkalisk lösning</p> <p>iii) jäsnings, endast ekologiska eller skördade på ett hållbart sätt i enlighet med del III punkt 2.4 i bilaga II till förordning (EU) 2018/848.</p>
Sågspån eller träflis	trä som inte är kemiskt behandlat efter avverkning
Komposterad bark	trä som inte är kemiskt behandlat efter avverkning
Träaska	från trä som inte är kemiskt behandlat efter avverkning
Mjukt malet råfosfat	<p>produkt erhållen genom malning av mjuka råfosfater samt innehållande trikalцийfosfat och kalciumkarbonat som huvudbeståndsdelar.</p> <p>minsta halt av näringsämnen (viktprocent): 25 % P₂O₅ fosfor uttryckt som P₂O₅ löslig i mineralsyror varav minst 55 % av angiven halt P₂O₅ är löslig i 2 %-ig myrsyra</p> <p>partikelstorlek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • minst 90 % (mätt i vikt) passerar genom en sikt med en maskstorlek av 0,063 mm.

	<ul style="list-style-type: none"> • minst 99 % (mätt i vikt) passerar genom en sikt med en maskstorlek av 0,125 mm. <p>Fr.o.m. den 16 juli 2022 gäller de relevanta gränsvärden för förorenande ämnen som fastställs i förordning (EU) 2019/1009</p>
Aluminiumkalciumfosfat	<p>produkt erhållen i amorf form genom värmebehandling och malning samt innehållande aluminium och kalciumfosfat som huvudbeståndsdelar.</p> <p>Minsta halt av näringsämnen (viktprocent):</p> <p>30 % P₂O₅ fosfor uttryckt som P₂O₅ löslig i mineralsyror varav minst 75 % av angiven halt P₂O₅ är löslig i alkaliskt ammoniumcitrat (Joulie)</p> <p>partikelstorlek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • minst 90 % (mätt i vikt) passerar genom en sikt med en maskstorlek av 0,160 mm. ▪ minst 98 % (mätt i vikt) passerar genom en sikt med en maskstorlek av 0,630 mm. <p>Fr.o.m. den 16 juli 2022 gäller de relevanta gränsvärden för förorenande ämnen som fastställs i förordning (EU) 2019/1009 får endast användas på basisk jord (pH > 7,5).</p>
<p>Basisk slagg (Thomasfosfat eller Thomasslagg)</p> <p>Obs! Till exempel stålslagg eller masugnsslagg är inte basisk slagg.</p>	<p>produkt erhållen vid järnframställning genom behandling av en fosforhaltig smälta samt innehållande kalciumfosfatsilikat som huvudbeståndsdel.</p> <p>minsta halt av näringsämnen (viktprocent):</p> <p>12 % P₂O₅ fosfor uttryckt som fosforpentoxid löslig i mineralsyror, varav minst 75 % av uppgiven halt av fosforpentoxid är löslig i 2 %-ig citronsyra eller 10 % P₂O₅ fosfor uttryckt som fosforpentoxid löslig i 2 %-ig citronsyra</p> <p>partikelstorlek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • minst 75 % passerar genom en sikt med en maskstorlek av 0,160 mm.

	<ul style="list-style-type: none"> • minst 96 % passerar genom en sikt med en maskstorlek av 0,630 mm. <p>Fr.o.m. den 16 juli 2022 gäller de relevanta gränsvärden för förorenande ämnen som fastställs i förordning (EU) 2019/1009.</p>
Kaliumråsalt	<p>produkt erhållen från kaliumråsalter.</p> <p>minsta halt av näringsämnen (viktprocent):</p> <p>9 % K₂O</p> <p>kalium uttryckt som vattenlöslig K₂O</p> <p>2 % MgO</p> <p>magnesium i form av vattenlösliga salter uttryckta som magnesiumoxid</p> <p>Fr.o.m. den 16 juli 2022 gäller de relevanta gränsvärden för förorenande ämnen som fastställs i förordning (EU) 2019/1009.</p>
Kaliumsulfat, eventuellt innehållande magnesiumsalt (EG-typbeteckning "kaliumsulfat innehållande magnesiumsalt")	<p>produkt erhållen från kaliumråsalt genom fysikalisk extraktion, eventuellt även innehållande magnesiumsalt.</p>
Vinass och vinassextrakt	<p>undantaget vinass från ammoniumproduktion</p>
Kalciumkarbonat, t.ex.: kalk, mörgel, mald kalksten, kalkhaltiga havsalger (maerl), fosfathaltig krita	<p>endast naturligt förekommande</p> <p>Tolkningar: Kalkningsmedel som är olämpliga för ekoproduktion är enligt EG:s typbeteckningar bränd kalk och släckt kalk samt följande produkter som upptas i den nationella förteckningen över gödsel-fabrikat: mesakalk, fällningsrest från PCC-kalk, filterstoff från kalkugn, släckningsrest av kalk och anrikningsrest av kalk.</p>

Avfall från blötdjur	endast från ekologiskt vattenbruk eller hållbart fiske, i enlighet med artikel 2 i förordning (EU) nr 1380/2013.
Äggskal	inte från industrijordbruk.
Kalcium- och magnesiumkarbonat	endast naturligt förekommande. t.ex. dolomitkalk, mald magnesiumhaltig kalksten.
Magnesiumsulfat (kieserit)	endast naturligt förekommande
Kalciumkloridlösning	endast för behandling av blad på äppelträd för att förhindra kalciumbrist
Kalciumsulfat (gips)	<p>naturligt förekommande produkt, innehållande kalciumsulfat i olika hydratiseringsgrader:</p> <p>25 % CaO</p> <p>35 % SO₃</p> <p>kalcium och svavel uttryckt som totalt CaO+SO₃</p> <p>malningsgrad:</p> <ul style="list-style-type: none"> • minst 80 % passerar genom en sikt med en maskstorlek av 2 mm. • minst 99 % passerar genom en sikt med en maskstorlek av 10 mm. <p>Fr.o.m. den 16 juli 2022 gäller de relevanta gränsvärden för förorenande ämnen som fastställs i förordning (EU) 2019/1009.</p>

Industrikalk från produktion av socker (sockerbrukskalk)	biprodukt från produktion av socker från sockerbetor och sockerrör.
Industrikalk från produktion av vakuumsalt	biprodukt från produktion av vakuumsalt från saltfyndigheter i berg.
Elementärt svavel	fr.o.m. den 16 juli 2022 gäller de relevanta gränsvärden för förorenande ämnen som fastställs i förordning (EU) 2019/1009.
Oorganiskt mikronäringsgödselmedel (bor, kobolt, koppar, järn, mangan, molybden eller zink)	fr.o.m. den 16 juli 2022 gäller de relevanta gränsvärden för förorenande ämnen som fastställs i förordning (EU) 2019/1009.
Natriumklorid	
Stenmjöl, leror och lermineraller	Tolkning: t.ex lättklinker, permikulit eller vermikulit
Leonardit (obehandlat organiskt sediment rikt på humussyror)	endast om det erhålls som biprodukt vid gruvdrift.

Humus- och fulvosyror	endast om de erhålls genom oorganiska salter eller lösningar utom ammoniumsalter, eller erhålls genom rening av dricksvatten.
Xylit	endast om den erhålls som biprodukt vid gruvdrift (t.ex. biprodukt av brunkolsbrytning).
Kitin (polysackarid som erhålls från kräftdjursskal)	erhållet från ekologiskt vattenbruk eller hållbart fiske, i enlighet med artikel 2 i förordning (EU) nr 1380/2013.
Organiskt rikt sediment från sötvatten som bildats under syrefria betingelser (t.ex. sapropel)	<p>endast organiska sediment som är utvunna som biprodukter från verksamhet i sötvatten eller utvunna från tidigare sötvattensområden.</p> <p>i tillämpliga fall bör utvinning ske på ett sätt som orsakar minsta möjliga påverkan på vattenmiljön.</p> <p>endast sediment från källor som är fria från föroreningar av bekämpningsmedel, långlivade organiska föroreningar och bensinliknande ämnen.</p> <p>Fr.o.m. den 16 juli 2022 gäller de relevanta gränsvärden för förorenande ämnen som fastställs i förordning (EU) 2019/1009.</p>
Biokol – pyrolysisprodukt som framställs av en mängd olika organiska material med vegetabiliskt ursprung och som används som jordförbättringsmedel	<p>endast från vegetabiliska material, om det efter skörd endast behandlats med produkter i bilaga I.</p> <p>Fr.o.m. den 16 juli 2022 gäller de relevanta gränsvärden för förorenande ämnen som fastställs i förordning (EU) 2019/1009.</p>

BILAGA 2. Verksamma ämnen som ingår i växtskyddsmedel som är godkända för användning i ekologisk produktion

De verksamma ämnen som förtecknas i denna bilaga får ingå i växtskyddsmedel som används i ekologisk produktion enligt denna bilaga, förutsatt att dessa växtskyddsmedel är godkända enligt förordning (EG) nr 1107/2009.

Dessa växtskyddsmedel ska användas i enlighet med de villkor som anges i bilagan till genomförandeförordning (EU) nr 540/2011 och i enlighet med de villkor som anges i de godkännanden som beviljats av de medlemsstater där de används. Mer begränsande villkor för användning i ekologisk produktion anges i sista kolumnen i varje tabell.

1. Allmänkemikalier

Allmänkemikalier som är av vegetabiliskt eller animaliskt ursprung och baserade på livsmedel får användas för bekämpning av skadegörare och växtsjukdomar i ekologisk produktion. Sådana allmänkemikalier är markerade med en asterisk (*) i tabellen nedan.

Andra allmänkemikalier som inte är av vegetabiliskt eller animaliskt ursprung och inte är baserade på livsmedel får endast användas för växtskydd i ekologisk produktion om de förtecknas i tabellen nedan.

Närmare information om bruksanvisningar och krav på användningen för var och en allmänkemikalie finns på säkerhets- och kemikalieverkets (TUKES) webbplats <https://tukes.fi/sv/kemikalier/vaxtskyddsmedel/allmankemikalier>.

Namn	Särskilda villkor och begränsningar
Åkerfräken*	
Kitosanhydroklorid*	Erhållet från <i>Aspergillus</i> eller ekologiskt vattenbruk eller hållbart fiske, enligt definitionen i artikel 2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1380/2013

Socker (sackaros)*	
Kalciumhydroxid	
Ättika*	
Lecitiner*	
Salix spp. Cortex*	
Fruktos*	
Natriumvätekarbonat	
Vassle*	
Diammoniumfosfat*	Endast i fällor
Solrosolja*	
Extrakt av nässla*	
Väteperoxid	
Natriumklorid	
Öl*	

Senapsfröpulver*	
Lökolja*	
L-cystein (E 920)	
Komjök*	
Lökextrakt*	
Andra allmänkemikalier som är av vegetabiliskt eller animaliskt ursprung och är baserade på livsmedel*	

2. Verksamma ämnen med låg risk

Verksamma ämnen med låg risk, utom mikroorganismer, som förtecknas i del D i bilagan till genomförandeförordning (EU) nr 540/2011 får användas för växtskydd i ekologisk produktion om de förtecknas i tabellen nedan eller någon annanstans i denna bilaga. Sådana verksamma ämnen med låg risk ska användas i enlighet med de användningsområden, villkor och begränsningar som föreskrivs i förordning (EG) nr 1107/2009 och med beaktande av eventuella ytterligare begränsningar i den sista kolumnen i tabellen nedan.

Namn	Särskilda villkor och begränsningar
COS-OGA	
Cerevisan och andra produkter baserade på cellfragment från mikroorganismer	Inte från genetiskt modifierade organismer.
Järnfosfat (järn(III)ortofosfat)	

Laminarin	Kelp ska erhållas från ekologiskt vattenbruk eller skördas på ett hållbart sätt i enlighet med del III punkt 2.4 i bilaga II till förordning (EU) 2018/848.
-----------	---

3. Mikroorganismer

Mikroorganismer, inbegripet virus, är biologiska bekämpningsmedel som betraktas som verksamma ämnen enligt förordning (EG) nr 1107/2009.

Alla mikroorganismer som förtecknas i delarna A, B och D i bilagan till genomförandeförordning (EU) nr 540/2011 får användas i ekologisk produktion, förutsatt att de inte härrör från genetiskt modifierade organismer och endast används i enlighet med de användningsområden, villkor och begränsningar som anges i de relevanta granskningsrapporterna: <https://ec.europa.eu/food/plant/pesticides/eu-pesticides-database/active-substances/?event=search.as>.

4. Verksamma ämnen som inte ingår i någon av ovanstående kategorier

De verksamma ämnen som är godkända enligt förordning (EG) nr 1107/2009 och förtecknas i tabellen nedan får endast användas som växtskyddsmedel i ekologisk produktion om de används i enlighet med de användningsområden, villkor och begränsningar som föreskrivs i förordning (EG) nr 1107/2009 och med beaktande av eventuella ytterligare begränsningar i den högra kolumnen i tabellen nedan.

Namn	Särskilda villkor och begränsningar
Spinosad	
Koldioxid	
Etylen	endast på bananer och potatis; får dock också användas på citrusfrukter som del av en strategi för att förebygga skador från fruktflugeangrepp.
Fettsyror	alla användningsområden godkända, utom herbicider.

Vitlöksextrakt (<i>Allium sativum</i>)	
Hydrolyserade proteiner utom gelatin	
Kaliumvätekarbonat	
Repellenter (doftämnen) av animaliskt eller vegetabiliskt ursprung/fårtalg	
Feromoner och andra semiokemikalier	endast i fällor och dispensrar
Aluminiumsilikat (kaolin)	
Kiselgur (diatoméjord)	
Kvartssand	
Azadiraktin (margosaextrakt)	utvunnet ur nimfrön (<i>Azadirachta indica</i>).
Citronellaolja	alla användningsområden godkända, utom herbicider.
Nejlikolja	alla användningsområden godkända, utom herbicider.
Raps- och rybsfröolja	alla användningsområden godkända, utom herbicider.
Grönmyntaolja	alla användningsområden godkända, utom herbicider.

Apelsinolja	alla användningsområden godkända, utom herbicider.
Teträolja	alla användningsområden godkända, utom herbicider.
Pyretriner utvunna ur växter	
Svavel	
Paraffinoljor	
Svavelkalk (kalciumpolysulfid)	
Maltodextrin	
Eugenol	
Geraniol	
Tymol	
Kopparhydroxid Kopparoxiklorid Kopparoxid Bordeauxvätska Trebasiskt kopparsulfat	i enlighet med genomförandeförordning (EU) nr 540/2011 får endast användning som uppgår till totalt högst 28 kg koppar per hektar under en period på sju år godkännas.

Deltametrin	endast i fällor med särskilda lockämnen mot <i>Bactrocera oleae</i> och <i>Ceratitis capitata</i> .
Lambda-cyhalotrin	endast i fällor med särskilda lockämnen mot <i>Bactrocera oleae</i> och <i>Ceratitis capitata</i> .